

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Selvitysosa: Valtioneuvoston kanslia vastaa toimialaansa kuuluvana pääministerin avustamisesta valtioneuvoston yleisessä johtamisessa sekä hallituksen ja eduskunnan työn yhteensovittamisessa. Valtioneuvoston kanslian tehtäviin kuuluvat Suomen EU-politiikan yhteensovittaminen ja kehittäminen, valtioneuvoston viestintä ja valtionhallinnon viestinnän yhteensovittaminen sekä valtion omistajapolitiikka ja valtioneuvoston kanslian alaisten valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjaus.

Valtioneuvoston kanslian tehtävänä on johtaa, sovittaa yhteen ja kehittää valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteistä hallintoa, sisäistä toiminnan ja talouden suunnittelua ja toimintatapoja sekä tuottaa yhteisiä palveluja ja kehittää valtioneuvoston yhteistä toimintakulttuuria. Valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvat valtioneuvoston yhteinen tilannekuva, varautuminen ja turvallisuus sekä häiriötilanteiden hallinnan yhteensovittaminen.

Lisäksi valtioneuvoston kanslia vastaa valtion sektoritutkimuksen tavoitteiden yhteensovittamisesta, hallituksen tulevaisuustyöstä ja kestävän kehityksen Agenda 2030:n kansallisen toimeenpanon yhteensovittamisesta. Valtioneuvoston kanslia turvaa kaikissa olosuhteissa pääministerin ja hallituksen toimintaedellytykset ja vastaa pitkän aikavälin yhteiskuntapolitiikan ennakoinnista ja suunnittelusta sekä hallituksen strategiastyöstä.

Valtioneuvoston kanslia hoitaa toimialansa mukaiset tehtävät voimassa olevan hallitusohjelman mukaisesti. Valtioneuvoston kanslia seuraa hallitusohjelman toteutumista ja huolehtii osaltaan hallitusohjelmassa mainittujen tavoitteiden toteutumisesta.

Toimintaympäristön kuvaus

Yhteiskunnan ja talouden toimintaympäristö on ollut suuressa murroksessa, jonka myötä näkymät yhteiskuntapolitiikan kehityskulusta ovat erityisesti lyhyemmällä aikavälillä vaikeasti ennakoitavissa. Venäjän hyökkäyssota ja sen seuraukset turvallisuuspoliittiseen toimintaympäristöön, talouteen sekä huoltovarmuuteen eivät häivytä koronakriisin seurauksia ja muita toimintaympäristön muutostekijöitä, vaan korostavat niitä. Väestön ikääntyminen jatkuu, ja Suomi on tässä kehityksessä edelläkävijöiden joukossa. Kaupungistuminen ja globalisaatio saattavat muuttaa muotoaan ja hidastua, digitalisaatio ja työn tekemisen uudet muodot voivat edetä hyppäyksin, kuten nähdään siirtymässä hybridityöhön. Ilmastonmuutokseen vastaaminen ja kestävän kehityksen vauhdittaminen ovat entistä tärkeämpiä tavoitteita toimintaympäristön murroksessa.

Euroopassa turvallisuuspoliittinen tilanne on muutoksessa sodan seurauksena, ja geopolitiikka on tehnyt vahvan paluun. Suomen Nato-jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta toimintavuonna. Sodan vaikutukset globaaliin talouteen, politiikkaan ja kansainväliseen oikeusjärjestelmään lisäävät epävarmuutta pitkälle 2020-luvulle. Ukrainan tilanne edellyttää EU:lta entistä vahvempaa kriisinkestävyttä ja kykyä vastata yhtenäisesti monialaisen kriisin synnyttämiin haasteisiin turvallisuuden, talouden ja energiakysymysten osalta. Tässä työssä korostuu kansainvälisten kumppanuuksien merkitys. Toimintaympäristön muutos heijastuu myös EU:n lainsäädäntötyöhön, jossa korostuvat ilmasto- ja digitaalisatiotyö sekä oikeusvaltiokehityksen vahvistaminen ja kestävä talouspolitiikka.

Kriisit vaikuttavat Euroopan talouteen, Suomen talouden kehitykseen ja yritysten toimintaan. Venäjälle asetettujen talouspakotteiden arvioidaan pysyvän voimassa pitkään. Venäjän hyökkäyksellä on

vaikutusta omistajaohjaukseen ja valtio-omisteisiin yhtiöihin lisäten toimintaympäristön riskejä ja epävarmuutta.

Valtioneuvoston kansliassa keskitytään vuoden 2023 eduskuntavaalien jälkeisen hallituksen aloittamiseen. Huhtikuussa 2023 pidettävien eduskuntavaalien jälkeen aloittava hallitus määrittelee uudet tavoitteet hallitusohjelmassaan, jotka tulevat näkymään valtioneuvoston kanslian tavoitteissa ja toiminnassa. Toimintakykyinen hallitus edellyttää johtamisessa kattavaa kokonaiskuvaavaa muuttavassa toimintaympäristössä ja toimivaa yhteensovittamistyötä.

Valtioneuvoston toimitilasuunnitelman mukaisesti on tarkoitus toteuttaa valtioneuvoston toimitilojen peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet valtioneuvoston linnan korttelissa ja valtioneuvostokorttelissa 2023—2028 aikana. Kyseessä on valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhtenäisyyttä edistävä uudistushanke, joka mahdollistaa uudenlaisen toimintatavan ja -ympäristön vuosikymmeniksi eteenpäin.

Valtioneuvoston kanslian yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Sosiaalisesti, taloudellisesti sekä ekologisesti kestävä Suomi.

Valtioneuvoston kanslian toiminnalliset tulostavoitteet

Painopiste	Toiminnallinen tulostavoite
Pääministerin avustaminen valtioneuvoston johtamisessa	Uuden hallituksen toiminnan edellytykset varmistetaan ja hallituksella on käytössään yhteensovitettu tieto ja kootut resurssit päätöksentekoa ja toimeenpanoa varten. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallintaan on varaudutaan. Valtioneuvoston viestintä on yhtenäistä ja kattavaa. Valtioneuvoston viestintäympäristöä seurataan ja arvioidaan sekä mahdolliseen informaatiovaikuttamiseen reagoidaan.
Hallitusohjelman toimeenpano	Hallitusohjelman toimeenpanemiseksi asetetaan tarvittavat ministeriryhmät ja hallitusohjelman toimeenpanoa seurataan ja arvioidaan. Yhteiskuntapolitiikan keskipitkän aikavälin kestävyuden arviointi toteutetaan hallituksen kehysriihen yhteydessä.
Suomen EU-politiikan johtaminen	Suomen aktiivinen EU-politiikka vahvistaa kilpailukykyä, kasvua ja työllisyyttä kestäväällä tavalla sekä edistää turvallisuutta ja kriisinkestävyyttä EU:ssa. Suomi edistää tavoitteitaan muuttuvassa toimintaympäristössä ennakoivasti ja yhteistyöhakuisesti.
Valtion aktiivinen ja selkeä omistajapolitiikka	Ennustettavalla ja eteenpäin katsovalla omistajapolitiikalla turvataan valtion strategiset intressit. Valtion omistamat yhtiöt ovat edelläkävijöitä digitalisaation hyödyntämisessä, yritysvastuu- asioissa ja siirtymisessä kohti hiilineutraalia kiertotaloutta. Valtionomistusten ratkaisulla tuetaan hallituksen tavoitteita ja valtion omistusten tuotolla rahoitetaan valtion talousarviota tuloutustavoitteen mukaisesti.
Valtioneuvoston yhteinen toimintakulttuuri ja kehittämishankkeet	Valtioneuvostossa on käytössä yhtenäiset ja turvalliset työt ja toiminnan jatkuvuutta tukevat toimintatavat, työvälineet, toimitilaratkaisut sekä jaettu tilannekuva kokonaisuuden johtamisen tueksi. Yhteiset toimintatavat hyödyntävät sähköisiä, tehokkaita ja tietoturvallisia yhteisiä työvälineitä ja palveluja mahdollistaen tuloksellisen toiminnan. Valtioneuvostossa rakennetaan tehostettu valmius vastata kyberturvallisuuden uhkien ja muuttuvaan toimintaympäristöön.

Oikeuskanslerinvirasto

Oikeuskansleri edistää kansanvaltaisuuden ja oikeusvaltioperiaatteen sekä muiden Suomen valtiojärjestyksen ja valtiosäännön perusarvojen ja -periaatteiden toteutumista valvomalla valtioneuvoston ja tasavallan presidentin sekä tuomioistuinten, muiden viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien toiminnan lainmukaisuutta. Hän valvoo myös asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimintaa. Oikeuskansleri antaa presidentille, valtioneuvostolle ja ministeriöille tietoja ja lausuntoja oikeudellisista kysymyksistä. Hän valvoo tehtäväänsä hoitaessaan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Oikeuskanslerin harjoittama ylin laillisuusvalvonta edistää näin perus- ja ihmisoikeuksien sekä oikeusvaltion ja hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista, luottamusta ylimpään valtiolliseen päätöksentekoon ja lakiin sekä eduskunnan ja hallituksen päätöksenteon sujuvuutta ja hyvän lainvalmistelutavan noudattamista.

Oikeuskanslerinvirasto tukee oikeuskansleria tämän tehtävien hoitamisessa. Oikeuskanslerinvirasto on valtioneuvoston yhteydessä oleva itsenäinen virasto, jonka määrärahat ovat valtioneuvoston kanslian pääluokassa omassa luvussaan.

Sukupuolten tasa-arvo

Pääministeri Marinin hallitusohjelma nimeää tavoitteekseen nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Valtioneuvoston kanslian työssä sukupuolten tasa-arvo näkyy muun muassa Agenda2030 tavoitteiden edistämässä ja eri ohjelmien kokoonpanoissa sekä tasa-arvonäkökulman huomioimisessa muun muassa tietoperusteisen päätöksenteon tueksi organisoiduissa tiedepaneeleissa.

Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen on Suomelle keskeinen prioriteetti EU-politiikassa. EU-toimeenpaineet tehostavat unionin tasa-arvostrategiaa.

Valtion omistajaohjauksessa täysin valtio-omisteisten yhtiöiden hallitusvalinnoissa otetaan huomioon tasa-arvonäkökohdat siten, että kummankin sukupuolen osuus hallituksen jäsenistä on vähintään 40 % sekä huolehditaan valtioneuvoston asettamien muiden tasa-arvotavoitteiden noudattamisesta.

Valtioneuvoston kanslian omassa toiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen kansallista koordinaatiota ja toimeenpanoa sekä globaalin kestävä kehityksen toimintaohjelman Agenda2030:n toimeenpanoa toteutetaan valtioneuvoston kansliassa pääministerin johdolla. Valtioneuvoston kanslia koordinoi Suomen toimia EU:ssa Agenda2030:n ja kestävä kehityksen edistämiseksi. Myös Suomen kestävä kehityksen toimikunnan pääsihteeristö toimii valtioneuvoston kansliassa. Toimikunta toteuttaa vuonna 2022 valmistunutta kestävä kehityksen toimikunnan strategiaa 2022–2030: Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalisti vastuullinen Suomi. Kestävän kehityksen toimikunnan yhteydessä toimii myös ilmastopolitiikan pyöreä pöytä, jonka tarkoituksena on luoda yhteistä ymmärrystä ja näkymää siitä, miten Suomessa voidaan siirtyä hiilineutraaliin yhteiskuntaan oikeudenmukaisesti ja nykyistä nopeammalla aikataululla.

Valtioneuvoston kanslia tukee muiden ministeriöiden työtä ja edistää kestävä kehityksen politiikkaperiaatteiden toteuttamista sekä vastaa Agenda2030:n toimeenpanon seurannasta. Kestävän

kehityksen tilaa seurataan Suomessa seuranta- ja arviointijärjestelmällä, jolla vahvistetaan kestävä kehitystä koskevan tutkimustiedon ja poliittisen päätöksenteon välistä kytkentää.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2021—2023

	v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022		v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023	
		varsinainen talousarvio 1000 €			1000 €	%
01. Hallinto	180 640	175 721		185 244	9 523	5
01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	137 816	133 081		146 281	13 200	10
02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)	11 393	11 447		10 366	-1 081	-9
03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)	990	985		980	-5	-1
22. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirtomääräraha 3 v)	10 793	9 248		7 759	-1 489	-16
25. Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3 v)	1 500	1 500		500	-1 000	-67
(26.) Saamelaisten totuus- ja sovintoprosessin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 150	460		—	-460	-100
27. Kuurojen totuus- ja sovintoprosessi (siirtomääräraha 3 v)	—	—		358	358	0
29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	15 998	19 000		19 000	—	0
10. Omistajaohjaus	775 700	5 700		5 700	—	0
(87.) Pääomasijoitus Suomen Malmijalostus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)	420 000	—		—	—	0
88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	355 700	5 700		5 700	—	0
20. Poliittisen toiminnan avustaminen	35 635	35 635		35 635	—	0
50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	35 635	35 635		35 635	—	0
30. Oikeuskanslerinvirasto	3 912	3 817		4 365	548	14
01. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 912	3 817		4 365	548	14
90. Muut menot	2 157	2 440		2 560	120	5
21. Kunniamerkit (arviomääräraha)	537	700		700	—	0

	v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023 1000 €	%
(58.) Lahjoitus Ahvenanmaan 100-vuotisjuhluvuoden kunniaksi (kiinteä määräraha)	—	—	—	—	0
66. Osallistumismaksut ja maksuosuudet Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskukseen (siirtomääräraha 2 v)	1 620	1 740	1 860	120	7
Yhteensä	998 045	223 313	233 504	10 191	5

Henkilötyövuosien
kokonaismäärä

725

730

743¹⁾

¹⁾ Valtioneuvoston kanslian henkilötyövuosiarvio on 610 henkilötyövuotta, oikeuskanslerinviraston 39 henkilötyövuotta sekä enintään 70 erityisavustajaa ja 15 valtiosihteeriä. Valtioneuvoston jäsenet eivät sisälly henkilötyövuosiin.

01. Hallinto

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 146 281 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös talousneuvostosta, ruotsinkielenlautakunnasta, arvonimilautakunnasta, lainsäädännön arviointineuvostosta tai muista vastaavista lautakunnista aiheutuviin kuluihin.

Selvitysosa:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Valtioneuvoston kanslian yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite sekä sitä tukevat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2023 on esitetty valtioneuvoston kanslian pääluokan 23 perusteluissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	145 273	135 081	148 281
Bruttotulot	2 398	2 000	2 000
Nettomenot	142 875	133 081	146 281
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	19 748		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	14 689		

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Valtioneuvoston johtaminen ja politiikkavalmistelu	12 162
Valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteiset hallinto- ja palvelutehtävät	125 929
Leo Mechelin -hanke	200
Suomalaisten vaiheet Venäjällä vuoden 1917 lokakuun vallankumouksen jälkeen - tutkimushanke	400
Valtioneuvoston tilannekuvajärjestelmä (kyber)	3 000
Valtion vierastalon peruskorjaus	800
Perustietotekniikan yhtenäistäminen (VNID ja PÄLKÄ)–hanke	3 790
Yhteensä	146 281

Toimintamenojen kohdentuminen (%)

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 tavoite
ICT-menot	27	28	28
Vuokramenot	26	26	28
Henkilöstömenot	27	26	28
Muut toimitila- ja turvallisuusmenot	12	12	9
Muut tukipalvelut	6	6	5
Johtaminen ja politiikkavalmistelu	2	2	2
Yhteensä	100	100	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arkiston järjestäminen TEM (siirto momentilta 32.01.01)	23
Arkiston järjestäminen UM (siirto momentilta 24.01.01)	265
Datahuone	160
Erityisavustajien ja johdon assistenttien määrän kasvu	-77
ICT-hankkeiden ajoitusmuutokset	-320
Kansalaisymmärryksen vahvistaminen politiikkatoimien valmistelussa ja onnistuneessa toimeenpanossa	330
Kertaluonteisen menon poisto (Ahvenanmaan itsehallinnon 100-vuotisjuhluvuoden koordinaatio)	-85
Kertaluonteisen menon poisto (Koiviston muistomerkin toteutus)	-910
Laajennettu hankintojen tuki OKM 0,5 htv (siirto momentilta 29.01.01)	50
Lainsäädännön arviointineuvoston vahvistaminen	120
Meritullinkatu 8 vuokrankorotus	263
Perustietotekniikan yhtenäistäminen (VNID ja Pälkä) (siirto momentilta 28.70.20)	3 790
Siirron palautus (momentille 33.60.39 Lapsistrategiatyön koordinointi)	-135
Smolnan vuokra	2 074
TUVE-puhelimet TEM (siirto momentilta 32.01.01)	33
Valtioneuvoston ICT-investoinnit ja kustannustason tarkistus	1 000
Valtioneuvoston tilannekuvajärjestelmä (kyber)	3 000
Valtioneuvoston yhteinen palveluhallintajärjestelmä (Virkkku) -hankkeen jatkorahoitus (v. 2022 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	-550
Valtioneuvoston yhteisten tilojen tilaparannukset	-275
Valtion vierastalon peruskorjaus	800
Valtti-hinnoittelun tarkistus	-100

VN kokonaisjohtaminen	1 000
VNTEAS-toiminnan palkkamenot (siirto momentilta 23.01.22)	460
VN toimenpiteet kyberturvallisuushkiin varautumisessa (kyber)	2 725
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-321
Matkustussäästö	-330
Palkkausten tarkistukset	837
Toimistotilasäästö	-627
Yhteensä	13 200

2023 talousarvio	146 281 000
2022 II lisätalousarvio	11 707 000
2022 talousarvio	133 081 000
2021 tilinpäätös	137 816 000

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 366 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ministereiden, poliittisten valtiosihteerien ja ministereiden erityisavustajien palkkausmenoihin
- 2) valtion virkamieslain 44 a §:n mukaisiin säännöllisen työajan palkkausta vastaaviin korvauksiin.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan ministereiden palkkio (laki valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista ja korvauksista 1096/2006), poliittisten valtiosihteerien ja ministerien erityisavustajien palkat sivukuluineen. Henkilöstön määrä momentilla on 19 valtioneuvoston jäsentä, enintään 15 valtiosihteeriä ja enintään 70 erityisavustajaa. Lisäksi momentilta on mahdollista maksaa valtiosihteereiden ja erityisavustajien karenssiajan korvaukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-26
Palkkausten tarkistukset	166
Tasomuutos	-1 221
Yhteensä	-1 081

2023 talousarvio	10 366 000
2022 II lisätalousarvio	96 000
2022 talousarvio	11 447 000
2021 tilinpäätös	11 393 098

03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 980 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan unionin toimielimissä toimivien suomalaisten kansallisten asiantuntijoiden palkkaus- ja sosiaaliturvakustannusten maksamiseen
- 2) eräissä tapauksissa tiettyjen päivärahojen maksamiseen sellaisille kansallisille asiantuntijoille, joille Euroopan unioni ei maksa korvauksia
- 3) enintään 240 000 euroa enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen valtioneuvoston kansliaan Euroopan unionia koskevien valtioneuvoston horisontaalisten asioiden hoitamiseen liittyviin tehtäviin.

Selvitysosa: Momentin varsinainen käyttötarkoitus on Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot. Hallinnonalat voivat täydentää soveltuvista toimintamenojärähoistaan kansallisten asiantuntijoiden rahoittamista, jos keskitetty rahoitus ei riitä kattamaan kaikkia tarpeellisina pidettyjen asiantuntijoiden kustannuksia.

Momentilta voidaan myös määräaikaisesti palkata valtioneuvoston kansliaan kolmea henkilötyövuotta vastaavasti henkilöstöä Euroopan unionia koskevien valtioneuvoston horisontaalisten asioiden hoitamiseen liittyviin tehtäviin. Tehtävät ovat keskeisiä Suomen EU-vaikuttamisen turvaamiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-5
Yhteensä	-5
2023 talousarvio	980 000
2022 talousarvio	985 000
2021 tilinpäätös	990 000

22. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 759 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtioneuvoston ja sen ministeriöiden selvitys- ja tutkimustoimintaan
- 2) selvitys- ja tutkimustoiminnasta aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen
- 3) valtionavustusten maksamiseen tutkimuslaitoksille, yliopistoille ja muille vastaaville tutkimustoimintaa harjoittaville yhteisöille

4) enintään 60 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen valtion virastoissa ja laitoksissa.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Momentille saa nettobudjetoida virastolle työnantajana maksetut tulot.

Selvitysosa: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan sisällölliset painopisteet sekä hankkeiden valmistelu- ja ohjausvastuut määritellään vuosittain valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelmassa. Suunnitelmalla ohjataan selvitys- ja tutkimustoimintaa hallituksen valitsemille horisontaalisille painopistealueille, jotka vastaavat hallituksen ja sen ministeriöiden toiminnan tietotarpeisiin. Selvitys- ja tutkimustoiminnalla vahvistetaan hallituksen ja sen ministeriöiden päätöksenteon tietopohjaa, tietoon perustuvaa toimintapolitiikkaa ja strategista kokonaisnäkemystä.

Määrärahan käytöstä arvioidaan pääosa kulutusmenoiksi ja siirtomenojen osuus vähäiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

VNTEAS-toiminnan palkkamenot (siirto momentille 23.01.01)	-460
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-44
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	15
Uudelleenkohdennus	-1 000
Yhteensä	-1 489

2023 talousarvio	7 759 000
2022 II lisätalousarvio	-460 000
2022 talousarvio	9 248 000
2021 tilinpäätös	10 793 000

25. Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmasta aiheutuviin hankintoihin ja selvityksiin sekä toimenpiteiden koordinointiin, edistämiseen ja muihin vastaaviin menoihin

2) enintään 6 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen toimenpideohjelman ohjaus- ja asiantuntijatehtäviin.

Selvitysosa: Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelman tavoitteena on julkisten rakennusten tervehdyttäminen ja kaikkien sisäilmasta oireilevien hoidon ja kuntoutuksen tehostaminen. Kymmenvuotisen ohjelmakauden aikana toteutetaan toimia, joilla vakiinnutetaan normaaliin kiinteistönpitoon menettelytapa, jossa rakennusten kunto, tarkoitukseensa sopivuus ja käyttäjien kokemukset tarkistetaan säännönmukaisesti ja tilannetta arvioidaan moniammatillisessa yhteistyössä.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää toimenpideohjelman toimeenpanon tukemiseen, kuten koordinointiin, vuorovaikutukseen, viestintään sekä selvityksiin valtioneuvoston kansliassa ja ministeriöissä.

Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelman toimialakohtaisia hankkeita voidaan rahoittaa lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristöministeriön pääluokan momenteilta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uudelleenkohdennus	-1 000
Yhteensä	-1 000

2023 talousarvio	500 000
2022 talousarvio	1 500 000
2021 tilinpäätös	1 500 000

(26.) Saamelaisten totuus- ja sovintoprosessin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2022 talousarvio	460 000
2021 tilinpäätös	2 150 000

27. Kuurojen totuus- ja sovintoprosessi (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 358 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuurojen totuus- ja sovintoprosessin toteuttamiseen liittyviin hankintoihin, koordinointiin ja selvityksiin ja muihin prosessiin välittömästi liittyviin menoihin
- 2) enintään 2 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen ja komission palkkioihin.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan kuurojen totuus- ja sovintoprosessin edistämisestä ja toteuttamisesta aiheutuvat menot.

2023 talousarvio	358 000
------------------	---------

29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 000 000 euroa.

Selvitysosa:

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	19 000 000
2022 talousarvio	19 000 000
2021 tilinpäätös	15 998 123

10. Omistajaohjaus

Selvitysosa: Omistajapolitiikan ja -ohjauksen osalta tehtäviä ovat valtion yleisen omistajapolitiikan ja omistajaohjauksen valmistelu ja täytäntöönpano, ministeriön alaisten valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjaus sekä eri ministeriöiden omistajaohjauksen käytäntöjen yhteensovittaminen ja ministeriöiden välisen yhteistyön koordinointi.

(87.) Pääomasijoitus Suomen Malmijalostus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)

2021 tilinpäätös	420 000 000
------------------	-------------

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) osakkeiden hankkimiseen ja niiden osakkeiden merkintähinnan maksamiseen, joita valtio merkitsee valtioenemmistöisten yhtiöiden tai valtion osakkuusyhtiöiden osakeannissa taikka uusia valtio-omisteisia yhtiöitä perustettaessa sekä ilman osakemerkintää tehtävään valtion kokonaan omistamien yhtiöiden oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen, kuten sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon tehtävään sijoitukseen
- 2) muiden omistus- ja yritysjärjestelyistä aiheutuvien menojen sekä valtion osakemyynteihin ja omistajaohjaukseen liittyvien, muiden kuin toimintamenomomentille kuuluvien menojen maksamiseen
- 3) osakeyhtiölain (624/2006) 10 luvussa tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien, kuten vaihtovelkakirjalainojen, merkitsemiseen tai johdannaissopimuksista aiheutuvien välittömien menojen maksamiseen. Jos merkintä perustuu lainaan, osakkeiksi muutettavissa oleva laina saa olla vakuudeton
- 4) valtioenemmistöisten yhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden rahoitusaseman turvaamista varten toteutettaviin järjestelyihin lainoilla, joilla ei ole eräpäivää ja joilta ei vaadita vakuutta, mukaan lukien

IFRS-tilinpäätöksessä oman pääoman ehtoiksi katsottavat velkakirjalainat sekä pääomalainat ja muut vastaavat lainajärjestelyt sekä valtioenemmistöisten yhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden rahoitusaseman turvaamista varten toteutettaviin järjestelyihin osakeyhtiölain (624/2006) 12 luvussa säädetyillä pääomalainoilla, joilla on eräpäivä.

Selvitysosa: Omistus- ja yritysjärjestelyistä ja osakemyynneistä aiheutuvia tai niihin liittyviä menoja ovat järjestelyistä ja toimenpiteistä sekä niiden valmistelusta aiheutuvien kustannusten lisäksi sellaiset kauppahinnan osittaiset palautukset, jotka perustuvat kauppakirjassa oleviin hinnantarkistusta tai myyjän maksettavaksi tulevia korvauksia koskeviin sopimusehtoihin. Omistajaohjaukseen liittyviä menoja ovat osakkeiden ja arvo-osuuksien hallinnointikustannukset, valtion tarvitsemien neuvonantaja- ja koulutuspalvelujen kustannukset, hallitusjäsenten rekrytointiin ja koulutukseen liittyvät kustannukset, omistajaohjauksen toimiala- ja yritysjärjestelyosaamisen ylläpitämiseen liittyvät kustannukset sekä omistajaohjauksen kansainväliseen yhteistyöhön ja omistajien keskinäiseen yhteistyöhön liittyvät kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
-----------------	----------

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	5 700 000
2022 II lisätalousarvio	212 000 000
2022 talousarvio	5 700 000
2021 tilinpäätös	355 700 000

20. Poliittisen toiminnan avustaminen

Selvitysosa: Valtiovalta kuuluu perustuslain mukaan kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Puolueilla on Suomen poliittisessa järjestelmässä vakiintunut asema. Johtuen puolueiden merkittävästä asemasta valtiollisessa toiminnassa on niiden asemasta ja puolue toiminnan tukemiseen tarkoitetun määrärahan jakamisesta säädetty puoluelailta. Puoluerahoitus sisältää yleisen tuen puolueiden toimintaan sekä tuen puolueiden tiedotustoimintaan ja viestintään.

50. Puolue toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 35 635 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puoluelain (10/1969) 9 §:n sekä puolueiden toiminnan tukemiseen myönnettävistä avustuksista annetun asetuksen (27/1973) 1 §:n mukaisesti avustuksiin eduskunnassa edustettuina oleville puolueille niiden säännöissä ja yleisohjelmissa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Määrärahasta 35 456 825 euroa on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittisen toiminnan tukemiseen sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Tästä 5 prosenttia on tarkoitettu puolueille naisten poliittiseen toimintaan sekä samoin 5 prosenttia puolueille niiden piirijärjestöjen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin edellä mainitut avustukset.

Määrärahaa saa käyttää 178 175 euroa avustuksena Ahvenanmaan maakuntahallitukselle poliittisen toiminnan ja tiedotustoiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

2023 talousarvio	35 635 000
2022 talousarvio	35 635 000
2021 tilinpäätös	35 635 000

30. Oikeuskanslerinvirasto

Selvitysosa: Valtioneuvoston oikeuskanslerin perustehtävänä on varmistaa perustuslain 1 §:ssä säädettyjen Suomen valtiosäännön perusarvojen ja -periaatteiden (ihmisen arvon loukkaamattomuus, yksilön vapauksien ja oikeuksien turvaaminen, oikeudenmukaisuuden edistäminen yhteiskunnassa) sekä valtiojärjestyksen perusperiaatteiden kansanvaltaisuuden ja yksilön osallistumisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen sekä parlamentarismien ja tuomioistuinten riippumattomuuden samoin kuin perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Tavoitteena on, että oikeuskanslerin harjoittama laillisuusvalvonta on vaikuttavaa, laadukasta ja joutuisaa sekä oikea-aikaista. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa oikeuskanslerin eri toimintamuotoja käytetään ja yhdistellään tarkoituksenmukaisesti, jolloin laillisuusvalvonnan eri keinoista muodostuu yhtenäinen ja johdonmukainen kokonaisuus.

Oikeuskanslerin toiminnassa on viime vuosina korostunut laillisuusvalvonnan rakenteellinen näkökulma, jolla pyritään lisäämään laillisuusvalvonnan vaikuttavuutta. Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen välisen tehtävienjaon uudistus (EV 40/2022 vp) korostaa entisestään oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan rakenteellista ja oma-aloitteista näkökulmaa sekä asettaa uusia vaatimuksia laillisuusvalvonnalle.

Covid-19-epidemian aiheuttaman työruuhkan arvoidaan helpottavan kuluvan vuoden aikana. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan työtä lisää tällä hetkellä merkittävästi äkilliset ulkoiset toimintaympäristömuutokset turvallisuuskysymyksissä. Työruuhka ei siten näyttäisi kokonaisuudessaan helpottavan. Lisäksi oikeuskanslerille osoitetaan uusia tehtäviä valmisteltavana olevassa, EU:n sääntelyyn perustuvassa ilmoittajansuojeluhankkeessa. Asiasta on tarkoitus antaa eduskunnalle hallituksen esitys kuluvan vuoden kevätkauden lopussa. Näiden tehtävien vastaanottaminen edellyttää lisäystä oikeuskanslerinviraston henkilöstöresursseihin (5 htv). Lisäresursseja tarvitaan ilmoitusten vastaanottamiseen, siirtämiseen toimivaltaisille viranomaisille, yleiseen tiedotukseen, neuvontaan, koulutukseen, ilmoitusmenettelyn seurantaan ja vuosittaiseen raportointiin EU:lle.

Päätöksenteon valvonta

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
valtioneuvoston yleisistunnot	109	70	70
tasavallan presidentin esittelyt	36	30	30
tarkastetut esittelylistat	2 130	2 000	2 000

Kaikki valtioneuvoston yleisistuntojen ja tasavallan presidentin esittelyjen asiakirjat tarkastetaan etukäteen ja oikeuskansleri on läsnä istunnoissa sekä hallituksen neuvotteluissa ja iltakouluissa. Lisäksi tarkastetaan istuntojen pöytäkirjat. Istunnoissa vuosittain käsiteltyjen asioiden määrä vaihtelee

vaalikauden aikana. Valtioneuvoston valvontaan liittyen vuonna 2021 virastossa tarkastettiin 1715 valtioneuvoston yleisistunnossa ja 415 tasavallan presidentin esittelyssä käsiteltäviä asioita. Lisäksi oikeuskansleri valvoo jälkikäteen valtioneuvoston ja tasavallan presidentin päätöksentekoa ja sen valmistelua käsittelemällä sitä koskevia kanteluita.

Lainvalmistelun valvonta

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
lausunnot ministeriöille	116	100	100
ennakotarkastukset	33	50	50
kuulemiset eduskunnassa	19	30	30

Oikeuskansleri valvoo laillisuutta ja hyvän lainvalmistelutavan noudattamista mukaan lukien perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden asianmukainen huomioon ottaminen lainvalmistelussa. Lausuntojen määrä on viime vuosina lisääntynyt. Lausuntojen, ennakotarkastusten ja kuulemisten vuosittainen määrä riippuu ministeriöiden säädösvalmistelun etenemisestä sekä säädösten yhteiskunnallisesta ja oikeudellisesta merkittävytydestä.

Kanteluasiat

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
saapuneet	2 304	2 500	2 500
ratkaistut	2 373	2 500	2 500

Saapuneiden kanteluiden määrissä on vuosittaista vaihtelua. Vuosittain pyritään kuitenkin ratkaisemaan vähintään sama määrä kanteluasioita kuin mitä on saapunut.

Vuonna 2021 ns. seuraamusratkaisujen osuus on ollut noin 9,5 % selvittämistoimia edellyttäneistä kanteluasioista. Ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistus johtaa siihen, että eräissä asiaryhmissä kantelujen käsittely siirtyy eduskunnan oikeusasiamiehen erityistehtäväksi, mikä vähentää oikeuskanslerin selvittämistoimia edellyttävien kanteluiden määrää. Kokonaisuutena oikeuskanslerin käsiteltäviksi tulevien asioiden määrään ei arvioida kuitenkaan merkittävästi vähenevän. Jos lähtökohtaisesti oikeusasiamiehen käsiteltäväksi kuuluva kantelu olisi asiaan sisältyvän rakenteellisen kysymyksen vuoksi perusteltua ottaa oikeuskanslerin käsiteltäväksi, ei sitä siirrettäisi. Tällaiset kantelut ovat omiaan lisäämään oikeuskanslerin käsiteltäväksi jäävien asioiden keskimääräistä vaikeusastetta.

Omat aloitteet ja laillisuusvalvontakäynnit

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
omat aloitteet	18	20	20
laillisuusvalvontakäynnit	4	10	15

Omista aloitteista aiheutui vuonna 2021 yhteensä 41 seuraamusta. Tavoitteena on suunnata omat aloitteet sekä tarkastus- ja valvontatoiminta perus- ja ihmisoikeuksien, oikeudenmukaisen

oikeudenkäynnin sekä hyvän hallinnon kannalta olennaisiin rakenteellisiin kysymyksiin. Omiin aloitteisiin sisältyvä rakenteellinen näkökulma vaatii paljon työtä.

Rangaistustuomioiden tarkastaminen

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
rangaistustuomioiden tarkastus	3 930	4 000	4 000

Vuonna 2021 rangaistustuomioiden tarkastuksen perusteella otettiin tarkemmin selvitettäväksi 65 asiaa. Asiaryhmän asioita ratkaistiin 73, joissa tuomioistuimille annettiin seuraamus 57 asiassa. Korkeimmalle oikeudelle tehtiin 5 esitystä tuomion purkamiseksi.

Tuomarien virkarikosasiat

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
vireille tulleet	31	40	40
ratkaistut	44	40	40

Hovioikeuksien tulee ilmoittaa oikeuskanslerille sellaisista tietoonsa tulleista alioikeuksien toimintaa koskevista seikoista, jotka saattavat johtaa virkasyytteen nostamiseen hovioikeudessa. Lisäksi oikeuskansleri on pyytänyt poliisia ilmoittamaan tutkittavaksi tulleista tuomarin epäiltyä lainvastaista menettelyä virkatoimessa koskevista asioista. Myös syyttäjillä on velvollisuus ilmoittaa, jos kyseisenlainen asia tai sitä koskeva ilmoitus tulee syyttäjälle. Vuonna 2021 annettiin seuraamus 13 asiassa. Lisäksi yhdessä asiassa tehtiin korkeimmalle oikeudelle esitys tuomion purkamiseksi.

Syyttäjien virkarikosasiat

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
vireille tulleet	15	20	20
ratkaistut	18	20	20

Oikeuskansleri on pyytänyt poliisia ilmoittamaan tutkittavaksi tulleista syyttäjän tekemäksi epäiltyä virkarikosta koskevista asioista. Syyttäjien virkarikosasioita tulee oikeuskanslerin käsiteltäviksi myös valtakunnansyyttäjän toimiston oikeuskanslerille ilmoittamina. Vuonna 2021 yhdessä asiassa annettiin seuraamus.

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
saapuneet	744	800	800
tutkitut	740	800	800

Valvonnassa tarkastetaan Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan päätökset. Oikeuskanslerilla on oikeus hakea muutosta päätöksiin. Tavoitteena on ylläpitää luottamusta valvontajärjestelmän toimivuuteen sekä varmistaa, että oikeus oikeusturvaan ja siihen kuuluvaan mahdollisuuteen saada luotettavia ja laadukkaita oikeudellisia palveluita toteutuu. Tuomareihin ja syyttäjiin kohdistuvaan oikeuskanslerin valvontatoimeen voi usein kytkettyä myös asianajovalvontaa ja asioiden siirtoa valvontalautakuntaan.

01. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 365 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi ilmoittajien suojelusta annetun direktiivin 2019/1937/EU täytäntöön panemiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ilmoittajansuojasääntelyn täytäntöönpanon vaikutukset	500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-15
Palkkausten tarkistukset	63
Yhteensä	548

2023 talousarvio	4 365 000
2022 II lisätalousarvio	35 000
2022 talousarvio	3 817 000
2021 tilinpäätös	3 912 000

90. Muut menot

21. Kunniamerkit (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion virkamiehille ja muille lunastuksetta annettavien kunniamerkkien kustannusten korvaamiseen.

2023 talousarvio	700 000
2022 talousarvio	700 000
2021 tilinpäätös	537 290

(58.) Lahjoitus Ahvenanmaan 100-vuotisjuhluvuoden kunniaksi (kiinteä määräraha)

2022 II lisätalousarvio	1 300 000
-------------------------	-----------

66. (23.90.61) Osallistumismaksut ja maksuosuudet Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskukseen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 860 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskuksesta annetun lain 12 §:n mukaisten osallistumismaksujen, maksuosuuksien ja vastaavien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskuksen päätehtäviä ovat tutkimus ja analyysi, koulutus ja harjoitukset, doktriinien ja konseptien kehittäminen, parhaiden käytäntöjen jakaminen, yhteistyötapojen ja -mahdollisuuksien identifiointi sekä tiedon tuottaminen EU:n hybridiuhkiin vastaamista koskevan päätöksenteon tueksi. Määrärahasta maksetaan Suomen maksuosuus hybridiosaamiskeskuksen toiminnasta.

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Osallistujavaltioiden määrän kasvu	120
Yhteensä	120

2023 talousarvio	1 860 000
2022 talousarvio	1 740 000
2021 tilinpäätös	1 620 000

Osasto 12
SEKALAISET TULOT**23. Valtioneuvoston kanslia***99. Valtioneuvoston kanslian muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 50 000 euroa.

Selvitysosa: Tulokertymässä otetaan huomioon ne valtioneuvoston kanslian ja oikeuskanslerinviraston tulot, joita varten ei ole erillistä tulomomenttia tai joita ei oteta huomioon nettoutettavina tuloina tai ei voida hyvittää menomomentille.

2023 talousarvio	50 000
2022 talousarvio	50 000
2021 tilinpäätös	2 162